

AMERİKAN TARZININ YAŞAMASI İÇİN ÖLDÜRÜLEN BİR AMERİKALININ HİKAYESİ:

MISSING

Ekim Nehir

“Bu film, gerçek bir öyküyü anlatmaktadır. Olaylar, belgelere dayanmaktadır. Bazı isimler, masumları ve filmi korumak için değiştirilmiştir” diye başlıyor Missing filmi. Tıpkı yönetmeni Costa Gavras’ın Z filminin başında söylediği gibi “gerçek olaylarla ve kişilerle olan benzerlikler tesadüf değildir.”

Thomas Hauser’ın “Charles Horman’ın İnfazı: Bir Amerikan Kurbanı” adlı kitabından uyarlanan Missing (Kayıp), Costa Gavras’ın yönettiği, başrollerinde Jack Lemmon ve Sissy Spacek’in yer aldığı bir film. 1982 Cannes Festivali’nde Şerif Gören ve Yılmaz Güney’in Yol filmiyle Altın Palmiye ödülünü paylaşan film en iyi senaryo dalında Akademi ödülünü aldı. Film 1973’te Şili’de Salvador Allende’nin devrildiği ABD destekli kanlı darbe sırasında kaybolan Amerikalı gazeteci Charles Horman’ın gerçek hikâyesinden uyarlanmıştır.

Darbenin başkent Santiago’da yaptığı katliamlar devam ederken ortadan kaybolan oğlunu aramak için ülkeye gelen ‘Amerikalı’ bir babanın hikâyesinin merkeze alındığı filmin başrolünde, bu rolüyle Cannes’da en iyi erkek oyuncu ödülünü kazanan Jack Lemmon var. New York’ta kendi halinde, orta halli bir iş adamı ve ilahiyatçı olarak yaşayan Ed Horman, askeri darbe ertesinde kaybolan oğlu Charles’ı bulmak ve ülkesine geri götürmek için Şili’ye gelir. Burada oğlunun eşi Beth (Sissy Spacek) ona eşlik edecektir. Olayla-

rın açığa çıkması adım adım yaşanır. Öğrenilen her yeni bilgi, katliamların vahşeti üzerine kurulur. Adalet sistemi ni ayaklar altına alan askeri yönetimin uyguladığı yargısız infazlar, şehrin neredeyse her köşesine yayılmıştır. Darbenin yapıldığı gün Vina del Mar kentinde tatilde olan Charles Amerikalı olması nedeniyle yakınlaştığı ABD’li subayların Şili ve Latin Amerika politikasına bakışlarını ve etkisini öğrenmiştir. Fakat kim olduğu araştırılan ve solcu bir yazar olduğu anlaşılan Charles Santiago’dan eşinin yanına, evine dönerken ‘kaybedilir’.

Ed’in oğlunu ararken aynı zamanda oğlunun yaşam tarzını, politik görüşlerini, düşüncelerini, günlük hayatını keşfetmesi ve buna paralel olarak ABD’nin bu vahşi darbedeki rolünü keşfetmesi çarpıcıdır. Başlangıçta elçilik yetkilileri ve bürokratlarca çözebileceği bir sorun olarak gördüğü oğlunun kaybedilmesi giderek yetkililerle ters düşmeye hatta şiddetli tartışmalara dönüşüyor. Bütün bu arama sürecinde oğlunun akıbetini Amerikalı diplomatlardan değil de Ford Vakfı’nda çalışan birinden öğrenmesi, oğlunun bulunması için göstermelik işler yapan görevliler Ed’in ABD’ye ve sahip olduğu değerlere dönük bir hayal kırıklığı ve derin bir sorgulamanın da önünü açıyor.

Film boyunca ABD’nin bu vahşi darbeye katkısı sık sık vurgulanıyor. Nitekim ABD büyükelçisi orada bulunmalarının nedeni olarak Amerikan

çıkarlarını ve hayat tarzını korumayı göstererek sorgulayıcı tutumu nedeniyle adeta Ed’i azarlıyor: biz bunları yapmasaydık siz yaşamak için yanıp tutuştuğumuz Amerikan hayat tarzını yaşayamayacaktınız bayım!

Filmde kaçırılışı, öldürülüşü, karısı ve babası tarafından Şili’de aranışı anlatılan Charles Horman Şili’de solcu bir dergide çalışan bir gazetecedir. Horman’ın kaçırılışı ve öldürülüşünün ailesinden ve kayıtlarından saklanmaya çalışılmasının ardında Horman’ın meraklı ve sorgulayıcı tavrı, bu tavrı yüzünden Şili’deki Pinochet darbesinde ABD’nin ne kadar işin içinde olduğunu anlamış olmasının öldürülmesinde büyük rol oynadığı Gavras tarafından belirgin şekilde vurgulanır. Nitekim Charles’in babası Ed Horman ABD’ye dönüşünde Kissinger ve Nixon da dahil olmak üzere 11 Amerikan devlet görevlisini oğlunun öldürülmesindeki payları nedeniyle dava etmiştir. Tahmin edileceği üzere bu dava iddia edilen suçun kanıtlanması için gereken belgelerin devlet sırrı olması nedeniyle zaman aşımına uğramış ve sonunda düşmüştür. Darbenin yapıldığı 1973 yılında ABD Dışişleri Bakanı Henry Kissinger’in Nobel Barış Ödülünü alması Şili’de yaşanan faşist darbe, darbenin katlettiği binlerce insan, Charles Horman’ın öldürülmesi, ABD’nin rolünü sorgulayan filmin doğru noktaya odaklandığını gösterir nitelikte.